

## Opowieść o gazecie

Jeżeli istotą gazety jest regularne ogłaszanie wiadomości o bieżących wydarzeniach, to gazeta w takim czy owakim kształcie musi być zapewne stara jak cywilizacja. W starożytnej Grecji wiadomości, które powinny jak najprędzej dotrzeć do ogółu mieszkańców, obwieszczali głośno zebranej na rynku publiczności heroldowie, obwoływacze. Na ścianach ratuszów i świątyń greckich wywieszano pobielane tablice drewniane, na których wypisywano postanowienia rad miejskich; w Rzymie takie tablice umieszczano głównie na Forum; ukazywały się tam ważne obwieszczenia i rozporządzenia, listy senatorów, członków stowarzyszeń lub władz miejscowych. Podobne ogłoszenia, niekiedy wyróżnione w kamieniu, ukazywały się też w miastach prowincjonalnych. W Pompei – mieście zasypanym w roku 79 wulkanicznymi popiołami Wezuwiusza i odkopywanym stopniowo od połowy XVIII w. – na zewnętrznych ścianach domów znajdujemy wiele rysunków i napisów: obok plakatów wyborczych, reklam (zwłaszcza jadłodajni), zapowiedzi walk gladiatorów, są tam również ogłoszenia o zgubionych przedmiotach określające wysokość nagrody dla znalazcy. Na wielu domach i grobowcach widnieje prośba o nieumieszczanie napisów.

Jednak pierwszym przedsięwzięciem służącym regularnemu rozpowszechnianiu wiadomości, o którym mamy pewne i konkretne informacje, był rodzaj gazety codziennej publikowanej w Rzymie od 59 roku p.n.e., nazywanej „Acta Diurna” (łac. „wydarzenia dnia”), założonej przez Juliusza Cezara. Niestety, nie zachował się ani jeden numer tej gazety; nie znamy także wysokości nakładu. Przynosiła ona wiadomości o obradach senatu

i zgromadzeniach ludowych, plebiscytach, ważnych nominacjach, rozporządzeniach, traktatach, procesach sądowych, egzekucjach, nowiny morskie i wojskowe, informacje o narodzinach, ślubach, rozwodach i zgonach (o których donosiła rodzina „raniona w pierś”, tzn. pogrążona w głębokim żalu), o niezwykłych wydarzeniach, takich jak wybuch wulkaniczny czy upadek meteorytu, a nawet wyniki walk gladiatorów (...). Wiemy z listów Cicerona, że wiele osób regularnie otrzymywało i czytało gazetę. Istniała ona prawdopodobnie aż do roku 330, kiedy stolicę państwa przeniesiono do Konstantynopola, a więc bez mała czterysta lat! Tak jak my dziś nazywamy np. „Ekspress Wieczorny” krótko „ekspresikiem”, tak Rzymianie swoje „Acta Diurna” nazywali *diurnalis* (łac. „codziennik”) (...).

Pierwszymi poprzedniczkami prawdziwych gazet były pisane ręcznie biuletyny zawierające wiadomości handlowe i polityczne (...). W czasie wojny z Turcją w r. 1563 rząd Wenecji wydawał regularnie biuletyn informacyjny, pisany odręcznie, odczytywany na głos na zgromadzeniach publicznych, na które wstęp kosztował drobną monetę zwaną *gazeta*. Z czasem nazwa monety przeszła na sam biuletyn i utrzymała się nawet, gdy egzemplarze zaczęto drukować i sprzedawać.(...)

Pierwsze prawdziwe gazety zawierające rozmaite wiadomości i przynajmniej usiłujące ukazywać się regularnie, z góry określoną częstotliwością, pojawiły się w latach 1605-1610. Prawdopodobnie najwcześniejszą była gazeta wychodząca w 1605 r. w Antwerpii. Cztery następne były niemieckie. (424 słowa)

## PYTANIA DO TEKSTU:

1. Istotą gazety jest:
  - a. informowanie o ważnych odkryciach naukowych
  - b. przekazywanie danych o notowaniach na giełdzie
  - c. regularne ogłaszanie wiadomości o bieżących wydarzeniach
  - d. podawanie wyników sportowych
2. Pierwszymi poprzedniczkami prawdziwych gazet były:
  - a. ręcznie pisane biuletyny zawierające wiadomości handlowe i polityczne
  - b. napisy na murach domów
  - c. rzymskie tablice z rozporządzeniami władz
  - d. obwieszczenia heroldów
3. Odnalezione przez badaczy prasy numery „Acta Diurna” można dziś oglądać:
  - a. w Luwrze we Francji
  - b. w Muzeum Prasy w Rzymie
  - c. w Muzeum Narodowym w Warszawie
  - d. nie zachował się żaden numer tej gazety, więc nie mógł zostać odnaleziony
4. Rzymski „codziennik” ukazywał się prawdopodobnie przez
  - a. 150 lat
  - b. 400 lat
  - c. 250 lat
  - d. nie było takiej gazety
5. Kim byli heroldowie?
  - a. redaktorami gazet
  - b. obwoływaczami, którzy głośno obwieszczali zebranej na rynku publiczności wiadomości
  - c. senatorami, którzy głośno czytali gazetę
  - d. autorami rysunków do gazet w Starożytnej Grecji
6. Kto był założycielem gazety „Acta Diurina”?
  - a. Krzysztof Kolumb
  - b. Juliusz Cezar
  - c. Józef Piłsudski
  - d. Neron
7. Od czego pochodzi nazwa „gazeta”?
  - a. od nazwy monety, którą płacono za uczestnictwo w zgromadzeniach publicznych, na których odczytywano treść biuletynu
  - b. od nazwy rzeki, którą przekroczył Juliusz Cezar
  - c. od nazwy miasta, w którym powstała pierwsza gazeta
  - d. od nazwiska autora pierwszej gazety
8. W którym wieku zaczęto drukować pierwsze prawdziwe gazety?
  - a. X wiek
  - b. XIII wiek
  - c. XVII wiek
  - d. XX wiek
9. Jaki jest tytuł tego tekstu?
  - a. Opowieść o gazecie
  - b. Gazety wczoraj i dziś
  - c. Gazeta niecodzienna
  - d. Historia gazety
10. Kto jest autorem tego tekstu?
  - a. Władysław Kopaliński
  - b. Henryk Sienkiewicz
  - c. Maria Konopnicka
  - d. Juliusz Słowacki

Oblicz tempo:  $424 \times 60 : \dots\dots\dots$  (czas w s) =  $\dots\dots\dots$  SNM